

یادگاری از گذشته

● آنچه با عنوان بالادهر شماره از این نشریه خواهد آمد حاصل تلاش چندین ساله دانشجویان درس آشنائی با هنر و معماری اسلامی است. یکی از تمرینهای این درس "برداشت" کامل یک بنای دوره اسلامی ایران است. این برداشت به منظور مواجهه مستقیم با بناهای قدیم و دقت در جزء جزء آنها و همدمی و انس با معماری سنتی انجام میگیرد.

در این تمرین، پس از انتخاب یک بنای مهم و بازدید از آن در ابتدا مجموعه ای از عکسها و پیش طرحها تهیه شده و سپس با اندازه برداری دقیق و کامل بنا با نقشههایی با مقیاس بزرگ که همه جزئیات بنا را نشان بدهد - ترسیم می گردد. این نقشهها معمولاً عبارتند از نقشه موقعیت بنا، نقشه های طبقات، مقطع - نماهای لازم و حداقل یک پرسپکتیو و یزومتریک.

بناهایی که برای معرفی در این شماره در نظر گرفته شده، خانه ای است در شهرکاشان از دوره قاجار. دوره قاجار را - به خلاف نظر مستشرقین - باید یکی از غنی ترین دوره های تاریخ معماری ایران دانست. دوره ای که تحولات جدیدی در سنتهای قدیم طراحی پدید می آورد. تحولاتی که می توانند سرآغاز فصلی نو در این معماری هزار ساله محسوب شوند. بررسی حتی اجمالی معماری دوره قاجار البته مجال دیگری را می طلبد و در این مختصر تنها می توان گفت که معماری این دوره شاخه های مختلف دارد که بعضی از آنها در راستای اصیل منحرف شده به الگوهای از فرنگ رسیده دلبسته اند یکی از شاخه های اصیل معماری این دوره که اتفاقاً کمتر از دیگر شاخه ها بر روی آن مطالعه شده، حال آنکه شاید بیش از بقیه اهمیت داشته باشد، معماری خانه ها است. اغلب بافتهای

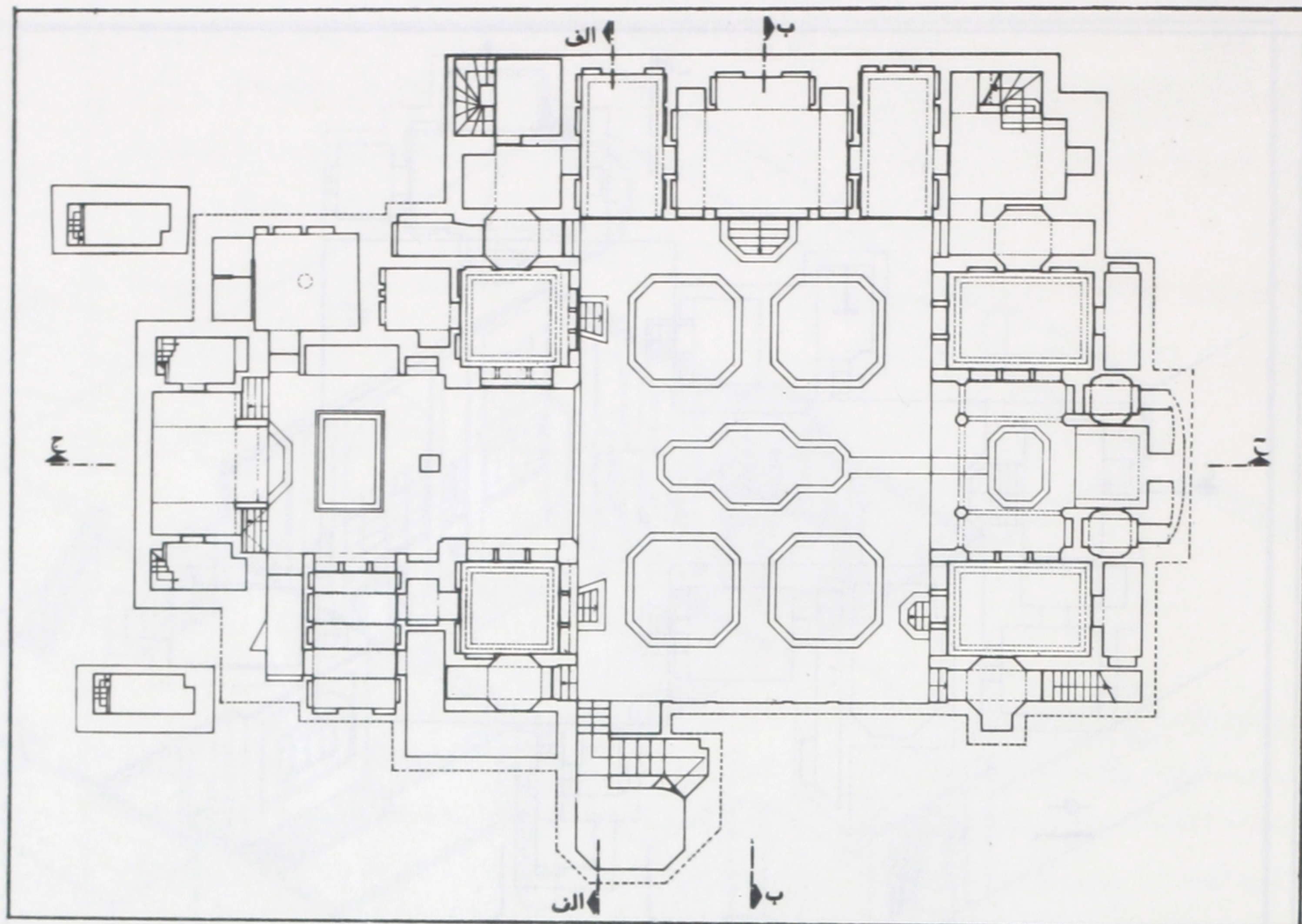
خانه آقای سجاد

مسکونی سنتی مادرشهرهای مختلف، که متأسفانه امروزه روبه‌انهدامدارند، متعلق به همیــــن دوره‌اند.

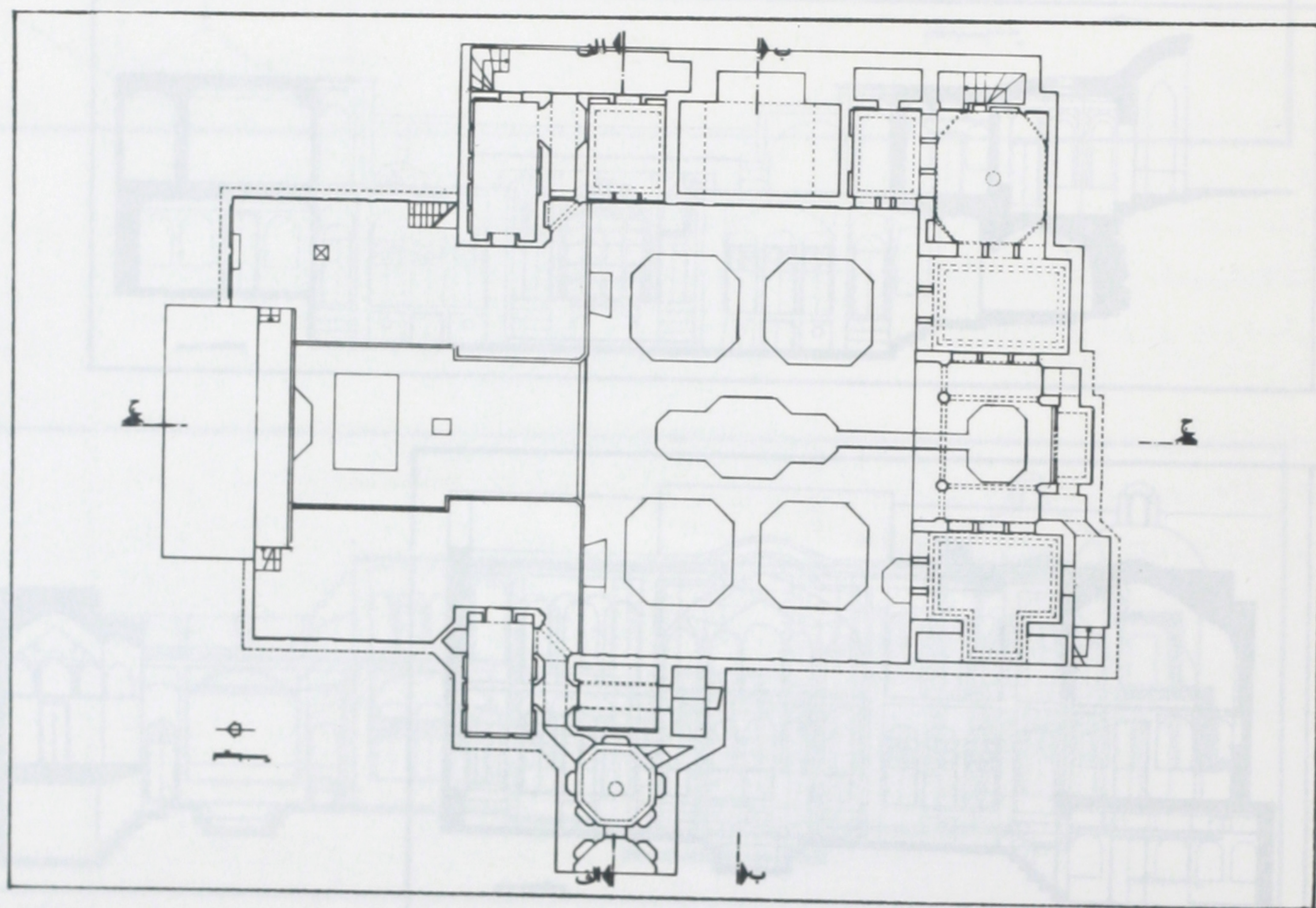
■ خانه آقای سجادی

خانه در خیابان میرآفتاب، محله سلطان میراحمد در شهرکاشان واقع است. خانه دارای حیاطی مرکزی است که شکل خاص دارد. ساختمان در سه ضلع حیاط، دو طبقه دیده می‌شود اما در ضلع چهارم یعنی جبهه شمالی - طبقه دوم عقب نشسته و طبقه اول نیز از میانه باز شده، گسترشی موزون برای حیاط پدید آمده است. با غچه‌بندی حیاط منظم است و حوضی را در میانه‌ها رد که شکل آن نیز خاص است. خانه دوتا لار اصلی، چندین سهدری و یک حوضخانه دارد. حوضخانه، فضائی نیم‌باز و هم‌سطح حیاط است و حوض آن با جوئی به حوض اصلی حیاط اتصال می‌یابد. چهار اتاق سهدری دو طرف حوضخانه که در دو طبقه واقع شده‌اند، به این فضا اشراف دارند و ترکیبی خوشایند از فضاها ی بسته و نیم‌بسته را در معماری قدیم، پیش چشم قرار می‌دهند. سهدری‌های جبهه شمالی خانه نیز از یک سوبه حیاط اصلی و از سوی دیگر به قسمت گسترش یافته حیاط دید دارند. در قسمت بالای حیاط و درست جلوی تالار، حوضی قرار گرفته که حضور آب را در همه جای خانه یادآور می‌شود. ورودی خانه از سمت غرب و یک طبقه بالاتر از سطح حیاط است. ورودی خود شامل سردر، هشتی و چندین اتاق می‌باشد. هشتی ورودی از یک سوبا پلکانی پرشیب به سطح حیاط و از سوی دیگر به پشت‌بام طبقه اول خانه راه می‌یابد. زیرزمینهای خانه در گوشه و کنار پراکنده‌اند اما ما زیرزمینهای اصلی زیر دوتا لار قرار دارند و با پلکانی به سطح حیاط متصل می‌شوند.

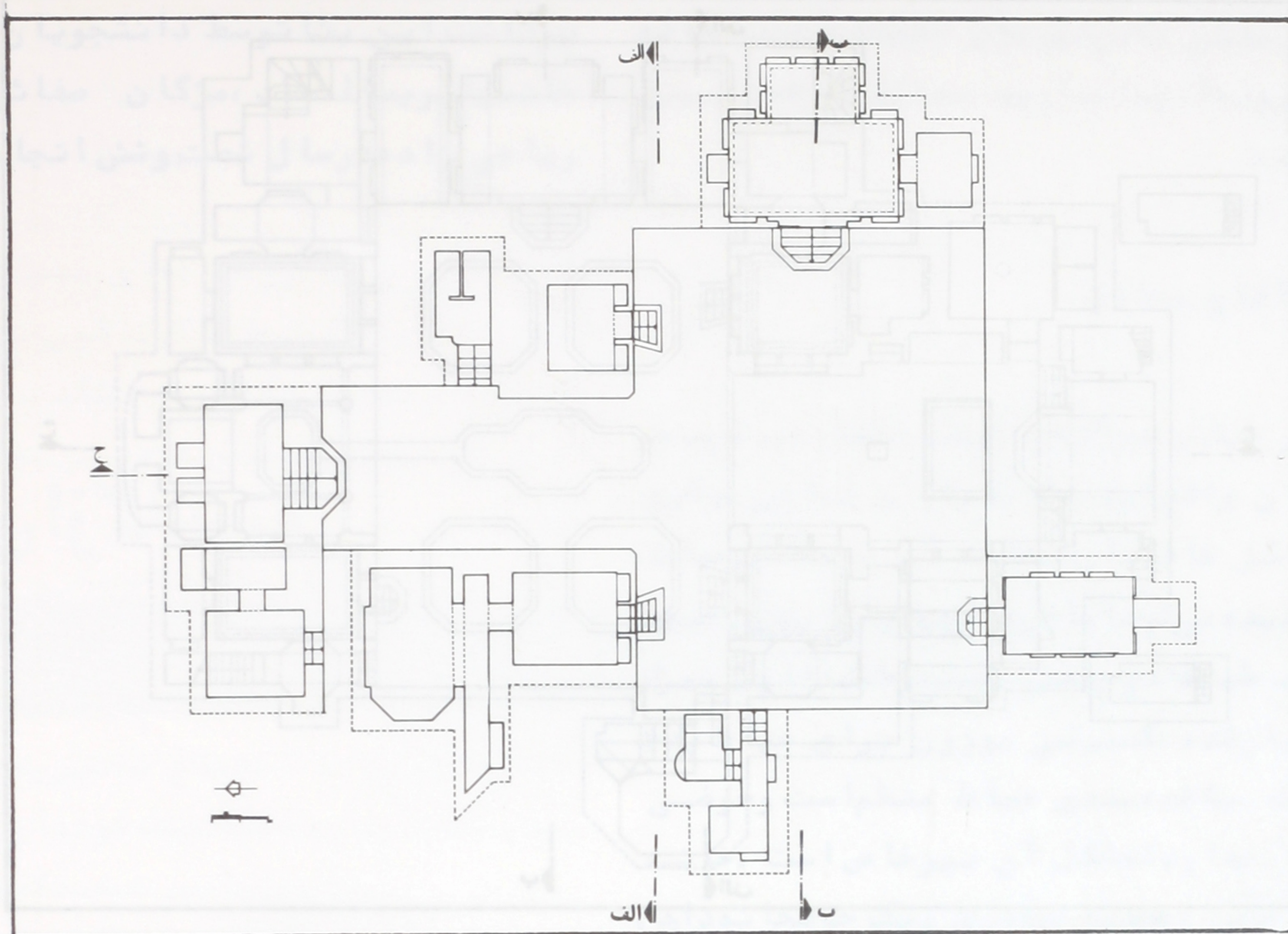
برداشت این بنا توسط دانشجویان دانشکده، خانمها پریسا اتحاد، مژگان صفائی راد و مریم ریاحی زاده در سال شصت و شش انجام شده است ●

■ پلان طبقه اول

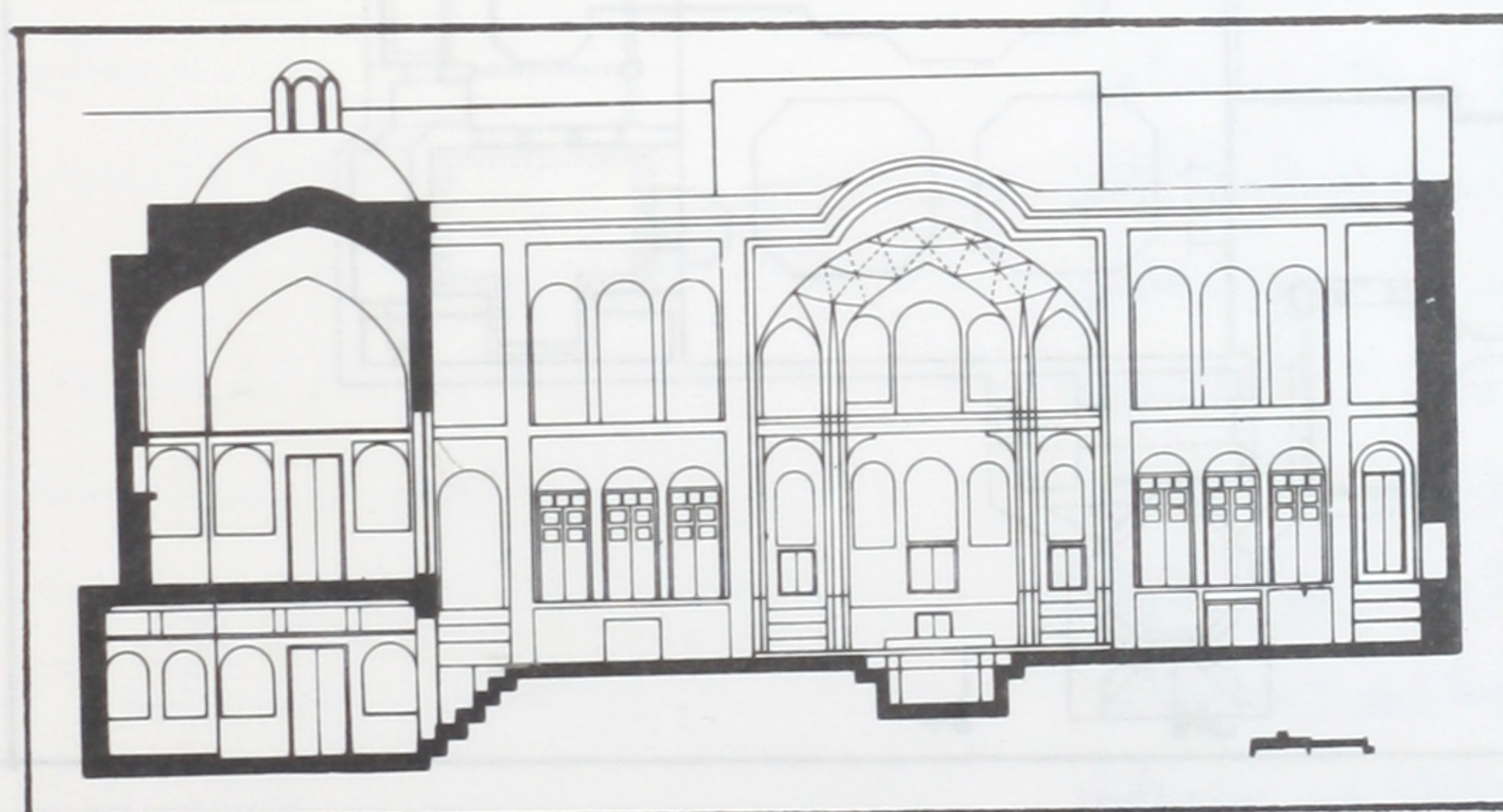
■ پلان طبقه دوم

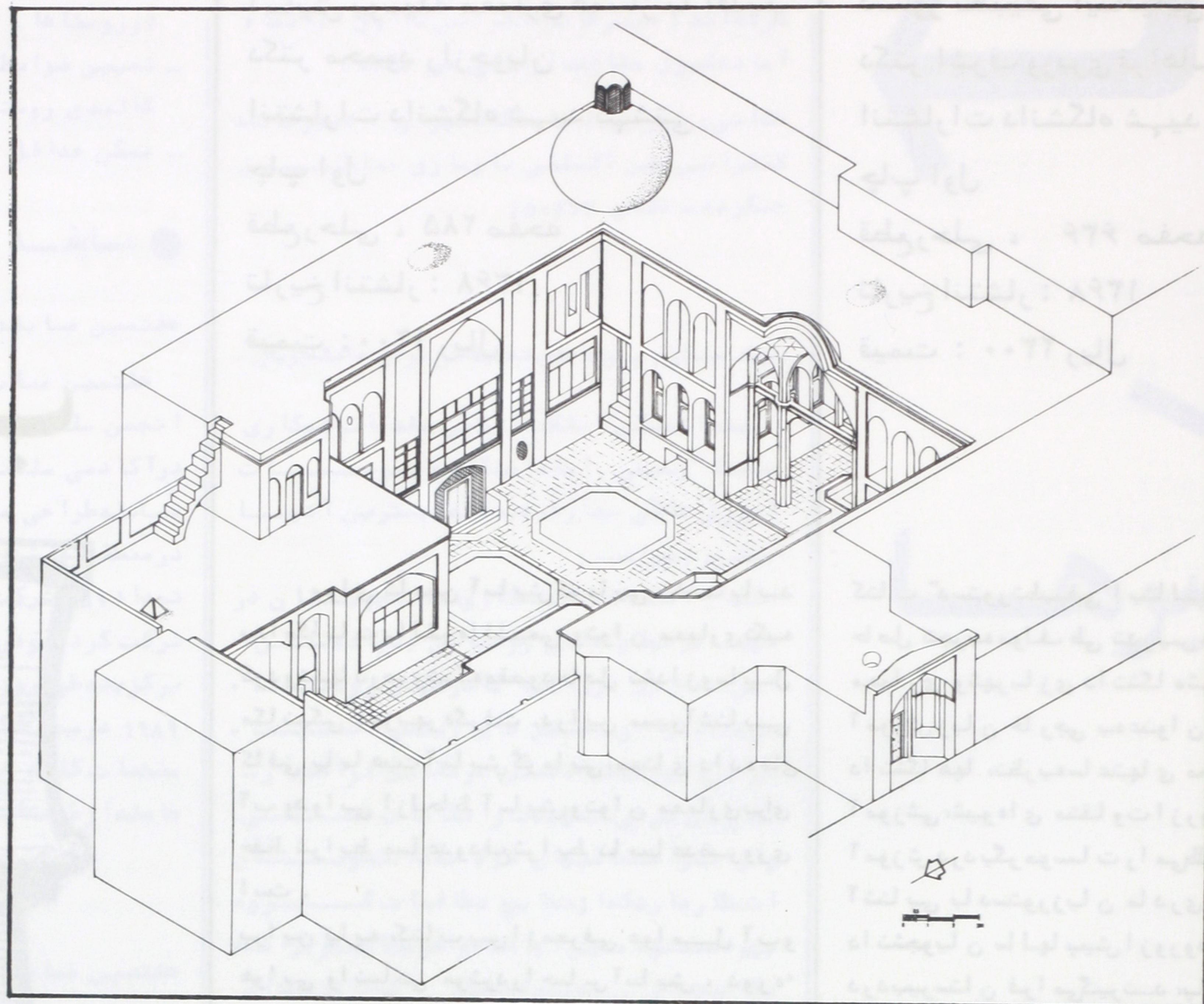
■ پلان زیرزمین

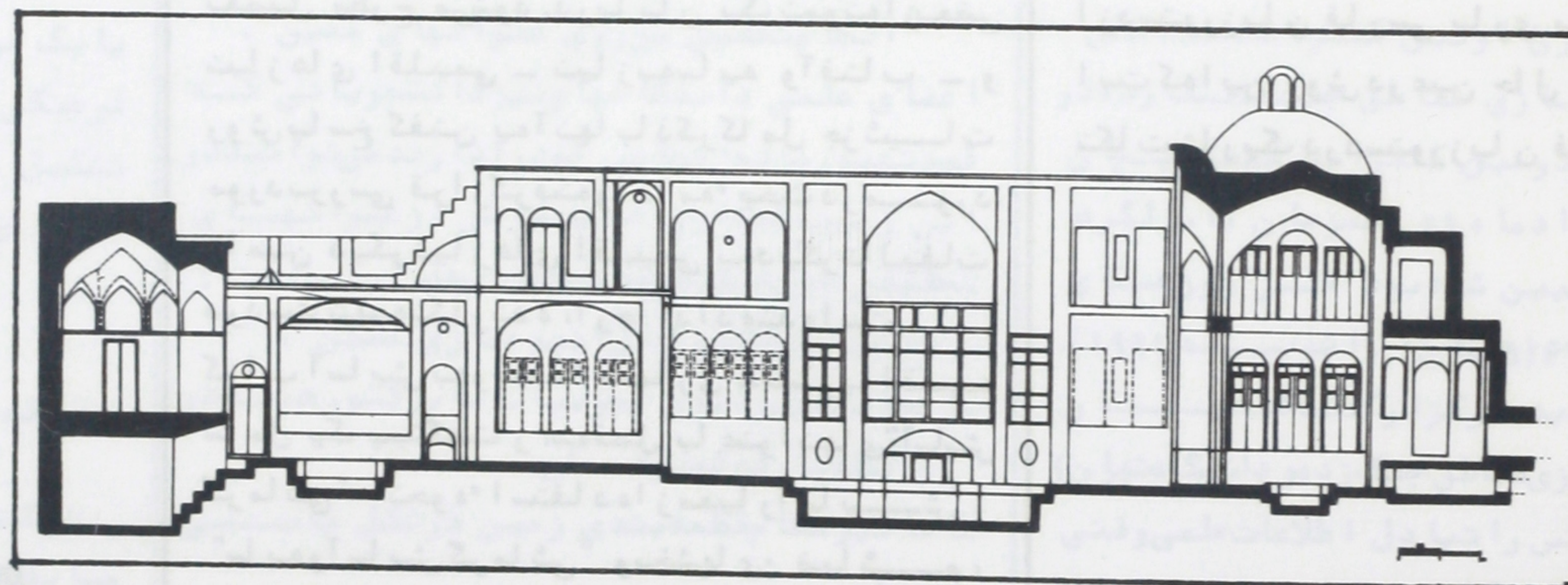
■ مقطع الف - الف

■ مقطع ب - ب

■ پرسپکتیو ایزومتریک

■ مقطع ج - ج